भारताच्या सरन्यायाधीशांची यादी

भारताचे सरन्यायाधीश किंवा भारतीय प्रजासत्ताकाचे सरन्यायाधीश हे भारताचे सर्वोच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश व भारतीय संघराज्य न्यायव्यवस्थेतील सर्वोच्च पदस्थ अधिकारी असतात. तो आपल्या देशातील अग्रक्रमाच्या क्रमाने सर्वोच्च दर्जाचा व्यक्ती आहे. त्याला अनेकदा मास्टर ऑफ द रोस्टर असेही म्हटले जाते.

भारताचे 49 वे सरन्यायाधीश (49th Chief Justice Of India)

- उदय उमेश ललित यांची 27 ऑगस्ट 2022 रोजी भारताचे नवे सरन्यायाधीश म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. नवनियुक्त राष्ट्रपती द्रोपदी मुर्मू यांनी राष्ट्रपती भवनात न्यायमूर्ती ललित यांना पदाची शपथ दिली.त्यांच्या आधी एन.व्ही.रमणा यांची भारताचे ४८ वे सीजेआय म्हणून नियुक्ती करण्यात आली.
- 49 व्या आणि सध्याच्या सरन्यायाधीशांचा जन्म 9 नोव्हेंबर 1957 रोजी झाला. सुरुवातीच्या कारकिर्दीत ललित यांनी जून 1983 मध्ये बार कौन्सिल ऑफ महाराष्ट्र अँड गोवामध्ये वकील म्हणून नोंदणी केली. त्यांनी भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश म्हणूनही काम पाहिले आहे आणि सहा ज्येष्ठ समुपदेशकांपैकी ते एक होते. सीजेआय न्यायमूर्ती ललित हे बारमधील दुसरे थेट नियुक्त आहेत ज्यांना भारताचे सरन्यायाधीश म्हणून नियुक्त केले गेले आहे.

List of Chief Justices of India

भारताचे पहिले सरन्यायाधीश 1950 मध्ये नियुक्त झाले. तेव्हापासून आजपर्यंत भारतात 49 सरन्यायाधीश झाले आहेत.भारताच्या एकूण सरन्यायाधीशांची यादी खाली दिली आहे:

भारताचे सरन्यायाधीश	**कार्यकाल**	
	कधीपासून	**कधीपर्यंत**
एच जे कानिया	26 जानेवारी 1950	6 नोव्हेंबर 1951
एम. पतंजली शास्त्री	7 नोव्हेंबर 1951	3 जानेवारी 1954
मेहरचंद महाजन	4 जानेवारी 1954	22 डिसेंबर 1954
बिजनकुमार मुखर्जी	23 डिसेंबर 1954	31 जानेवारी 1956
सुधी रंजन दास	1 फेब्रुवारी 1956	30 सप्टेंबर 1959
भुवनेश्वर प्रसाद सिन्हा	1 ऑक्टोबर 1959	31 जानेवारी 1964
पी.बी.गजेंद्रगडकर	1 फेब्रुवारी 1964	15 मार्च 1966
अमल कुमार सरकार	16 मार्च 1966	29 जून 1966
कोका सुब्बा राव	30 जून 1966	11 एप्रिल 1967
कैलास नाथ वांचू	12 एप्रिल 1967	24 फेब्रुवारी 1968
मोहम्मद हिदायतुल्ला	25 फेब्रुवारी 1968	16 डिसेंबर 1970
जयंतीलाल छोटेलाल शहा	17 डिसेंबर 1970	21 जानेवारी 1971
सर्व मित्र सिक्री	22 जानेवारी 1971	25 एप्रिल 1973
ए.एन. रे	26 एप्रिल 1973	27 जानेवारी 1977
मिर्झा हमीदुल्ला बेग	29 जानेवारी 1977	21 फेब्रुवारी 1978
वाय. व्ही. चंद्रचूड	22 फेब्रुवारी 1978	11 जुलै 1985
पी. एन. भगवती	12 जुलै 1985	20 डिसेंबर 1986
रघुनंदन स्वरूप पाठक	21 डिसेंबर 1986	18 जून 1989
इंगलगुप्पे सीतारामय्या वेंकटरामय्या	19 जून 1989	17 डिसेंबर 1989

सब्यसाची मुखर्जी	18 डिसेंबर 1989	25 सप्टेंबर 1990
रंगनाथ मिश्रा	26 सप्टेंबर 1990	24 नोव्हेंबर 1991
कमल नारायण सिंग	25 नोव्हेंबर 1991	12 डिसेंबर 1991
मधुकर हिरालाल कानिया	13 डिसेंबर 1991	17 नोव्हेंबर 1992
ललित मोहन शर्मा	18 नोव्हेंबर 1992	11 फेब्रुवारी 1993
एम.एन. व्यंकटचल्या	12 फेब्रुवारी 1993	24 ऑक्टोबर 1994
अझीझ मुशब्बर अहमदी	25 ऑक्टोबर 1994	24 मार्च 1997
जे एस वर्मा	25 मार्च 1997	17 जानेवारी 1998
मदन मोहन पुच्छी	18 जानेवारी 1998	9 ऑक्टोबर 1998
आदर्श सीन आनंद	10 ऑक्टोबर 1998	31 ऑक्टोबर 2001
सॅम पिरोज भरुचा	1 नोव्हेंबर 2001	5 मे 2002
भूपिंदरनाथ किरपाल	6 मे 2002	7 नोव्हेंबर 2002
गोपाल बल्लव पट्टनाईक	8 नोव्हेंबर 2002	18 डिसेंबर 2002
व्ही.एन. खरे	19 डिसेंबर 2002	1 मे 2004
एस. राजेंद्र बाबू	2 मे 2004	31 मे 2004
रमेशचंद्र लाहोटी	1 जून 2004	31 ऑक्टोबर 2005
योगेशकुमार सभरवाल	1 नोव्हेंबर 2005	13 जानेवारी 2007
के जी बालकृष्णन	14 जानेवारी 2007	12 मे 2010
एस. एच. कपाडिया	12 मे 2010	28 सप्टेंबर 2012
अल्तमास कबीर	29 सप्टेंबर 2012	18 जुलै 2013
पी. सथाशिवम	19 जुलै 2013	26 एप्रिल 2014
राजेंद्र मल लोढा	27 एप्रिल 2014	27 सप्टेंबर 2014
एच.एल. दत्तू	28 सप्टेंबर 2014	2 डिसेंबर 2015
टी. एस. ठाकूर	3 डिसेंबर 2015	3 जानेवारी 2017
जगदीश सिंग खेहर	4 जानेवारी 2017	27 ऑगस्ट 2017
दिपक मिश्रा	28 ऑगस्ट 2017	2 ऑक्टोबर 2018
रंजन गोगोई	3 ऑक्टोबर 2018	17 नोव्हेंबर 2019
शरद अरविंद बोबडे	18 नोव्हेंबर 2019	23 एप्रिल 2021
एनव्ही रमणा	23 एप्रिल 2021	26 ऑगस्ट 2022
उदय उमेश ललित	26 ऑगस्ट 2022	आजपर्यंत

CJI **कार्यालयाचे महत्त्व** (Significance of the CJI Office)

भारताचे सरन्यायाधीश हे भारतातील न्यायव्यवस्थेचे प्रमुख आहेत. सरन्यायाधीश हे सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रमुख असतात आणि खटल्यांचे वाटप आणि कायद्यातील महत्त्वाच्या बाबी हाताळणाऱ्या घटनात्मक खंडपीठांच्या नियुक्तीची जबाबदारी त्यांच्यावर असते.

राज्यघटनेच्या कलम १४५ मध्ये भारताच्या सरन्यायाधीशांना संबंधित बाबी न्यायाधीशांच्या खंडपीठाला वाटप करण्याचा अधिकार देण्यात आला आहे.

भारताच्या सरन्यायाधीश विषयी महत्त्वाची माहिती (Important Facts)

नागरी स्वातंत्र्याचा मूलभूत बालेकिल्ला म्हणून न्यायालयाने कार्यकारी मंडळाच्या प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष प्रभावामुळे पूर्णपणे स्वतंत्र आणि अबाधित राहिले पाहिजे. भारताचे सरन्यायाधीश कार्यालया विषयी महत्त्वाची माहिती खाली देण्यात आलेली आहे:

- भारताचे राष्ट्रपती भारताच्या सरन्यायाधीशांची नेमणूक करतात आणि संसदेद्वारे महाभियोगाच्या प्रक्रियेद्वारेच त्यांना हटवले जाऊ शकते.
- सर्वोच्च न्यायालयाच्या सरन्यायाधीशांचे मासिक वेतन 280,000 रुपये आणि इतर भत्ते फायदे आहेत.
- भारताचे पहिले सरन्यायाधीश (स्वातंत्र्यापूर्वी) श्रीमान सर मॉरिस ग्वॉयर होते.
- न्यायमूर्ती हरिलाल जेकिसुंदास कानिया हे पहिले भारतीय सीजेआय होते.
- कमल नारायण सिंग हे भारताचे सर्वात कमी कालावधीचे सरन्यायाधीश होते, त्यांनी 21 नोव्हेंबर 1991 ते 12 डिसेंबर 1991 पर्यंत फक्त 17 दिवस सीजेआय म्हणून सर्वोच्च न्यायालयाचे कार्यालय सांभाळले.
- तर, भारतात सर्वाधिक काळ कार्यरत असलेले सरन्यायाधीश, ज्यांनी 2696 दिवस सेवा बजावली, ते न्यायमूर्ती वाय. व्ही. चंद्रचूड आहेत.
- पहिल्या महिला न्यायाधीश, तसेच भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या पहिल्या महिला न्यायाधीश फातिमा बीवी होत्या.
- भारताचे सरन्यायाधीश आपला राजीनामा भारताच्या राष्ट्रपतींकडे सुपूर्द करतात.

byjusexamprep.com